

alkalmat, mindenesetre nagy mértékben tanulságosak s mint a düsseldorf reformreálgymnásium igazgatója mondja, hivatva vannak a világbéke eszméjének megérlelésére.

*

A képekről való fogalmazás. Armand Weil és Emile Chénin a *Revue Universitaire*-ben azt a javaslatot teszik az anyanyelv tanárainak, hogy az alsó fokon képekről irassanak dolgozatokat. Bevezető soraikban kiindulnak a hagyomány bírálatából. Vannak francia tanárok, akik azt kívánják a középiskolának első osztályába (*classe de sixième*) járó tanulótól, hogy írja le egy tűzhányó hegynek kitörését, írjon le egy forróégövi zivatart, beszélje el Hannibálnak az Alpokon való átkelését. Jules Payot már régen hangoztatta, hogy nem képzeletüknek megeresztésére, hanem a valóság megfigyelésére kell megtanítani a tanulókat. A való életből, a gyermek környezetéből, előtte ismeretes tárgykörökből kell a tételeket venni, hogy a dolgozatnak legyen kézzelfogható, biztos alapja és ne lógjon a levegőben. Azt ajánlják tehát az említett írók, hogy híres festményeknek művészi utázmataiból logikai fokozatossággal haladó sorozatot kellene e célra összeállítani s ezekhez fűzni az anyanyelvi szabad dolgozatokat. Ily módon a gyermek megtanul nézni, a jellemzetést észrevenni, kiemelni és leírni. Példákat is hoznak fel, maguk is megpróbálták a módszert, rövid vázlattal megjelölve a tanulóknak a leírásban követendő sorrendet. Kifejtik aztán e módszernek előnyeit. Először jobban megfelel az élet követelményeinek, mert akár gyakorlati, akár liberális pályára lép az ifjú, az élet nem képzelődést, hanem megfigyelést fog kívánni tőle. A dolgozatíratásnak régi módszere sallangos szónokokot és újságírókat képezett főleg, akik tudnak rögtönözni olyan tárgyról, melyekről alig van pontos fogalmuk. De a stílusnak is hasznára válik a javasolt módszer, mert a valósággal való folytonos érintkezés által a stílus is nyer szabatoságban, színben, kifejező erőben s az író hozzászokik a konkrét, világos kifejezések kereséséhez. Különben a képek használata nem vezet egyoldalúságra sem, mivel táplálékot nyújt a képzeletnek is, alkalmat adván mindenféle kombinálásra, emlékképeinknek a festménnyel való társítására, azonfölül mindig megmarad az az előnye, hogy a valóságra támaszkodik.

*

A gyermekek idegességéről ír Augusta Moll-Weiss a *Revue Universitaire*-ben. Ebben a dolgozatban átlag 30%-ra teszi az ideges gyermekek számát. Főlsorolja az idegességnek ismertető jeleit, melyek között állandóan szerepel a figyelemnek hiánya. Előszámlálja az idegességnek okait, minők elsősorban az átöröklés, az

alkoholizmus, a nevelésnek fogyatékos volta, mely a szülőknek határozatlanságában, túlságos elnézésében és gyöngeségében nyilvánul. A sokszor vádolt iskolai szellemi megterhelés alig kerülhet szóba, de annál inkább az iskolán kívüli, melynek főként a leányok vannak kiteve mindenféle hangversenyekben és színi előadásokban való szereplésük folytán. Érzeteti káros befolyását a helytelen életrend, a sok hűsevés, a testi nevelésnek elégtelensége. Sokat ront a meg nem felelő környezet, a nagyvárosoknak fülsiketítő lármája, szédítő rohanása. Ezeket az ártalmas tényezőket bámulatos mértékben ellensúlyozhatja a helyesen irányított nevelés, mely azonban mélyreható reformokat kíván mind a nyilvános oktatásban, mind a családi nevelésben. Az iskolákat a város porától és zajától távol ki kell telepíteni a szabad természetbe s a tantervet úgy megállapítani, hogy a test ne essék áldozatául a szellemnek. Évégből kevesebb tanulót szabad egy-egy osztályban -egyesíteni s képességeiknek megfelelőbb módon kell a csoportokba osztást elvégezni. A tanulmányokat nem a jelenlegi megcsontosodott pædagogiai gyakorlat szerint kell berendezni, hanem aszerint, hogy milyen nehézségeket támasztanak a gyermekeknek. Az élő nyelvek tanulása például valóságos játék a kicsinyeknek. A tárgyak kombinálандók: lehet példának okáért valamelyik felsőbb osztályban a történetet idegen nyelven tanulni. A figyelmet fokozatosan fejlesszük s végül egyszerűsítsünk: a fontosat különböztessük meg a mellékeéstől. Ami a családi nevelést illeti, az főképen a jellemfejlesztésre törekedjék. A szülők viselkedése legyen nyugodt, következetes és határozott. Fejlesszük a gyermekben az akaratot, neveljük beléje a munka és a rend szeretetét. Ideges környezetből vegyük ki az ideges gyermeket és bízzuk egészséges, nevelni tudó emberek gondjaira.

Dr. Nagy József.

KÜLFÖLDI SZAKLAPOK.

Pädagogisches Archiv. Monatsschrift für Erziehung, Unterricht und Wissenschaft. Unter Mitwirkung von Fachgelehrten und Schulmännern. Herausgegeben von *J. Ruska*. Leipzig, 1909. 51. Jahrgang.

Negyedik füzet *Dr. Carl Töwe*, Fichte nemzeti nevelése. — *Dr. Hans Commenda*, Az osztrák középiskolai reform első állomása. — *Dr. Friedrich Baumann*, Gyermeknyelv, tájszólások, irodalmi nyelv (első közlemény). *Wilhelm Ede*, A délutáni oktatás kiküszöbölése. — Szemle. — Irodalmi ismertetések.